

אפריל 23

יחידת הוראה לכיתות ג-ד

בנושא אימוץ חורשה

חורשה קהילתית

מפתחת היחידה: מרב אתר

בית חינוך למדעים ואומנויות ע"ש נעמי שמר, הרצליה

מידע כללי

מפתח היחידה: מרב אתר

תאריך פיתוח היחידה: אפריל 2023

תחום הדעת: טבע וסביבה

שכבת גיל: כיתות ג-ד

זמן מוערך ללמידה: 10 שעות לפחות (5-6 שבועות, ניתן ליישם לאורך כל עונות השנה)

הנושא הנלמד: מאפייני החורשה, שימורה וטיפוחה של החורשה כמרחב למפגשים קהילתיים

מושגים מרכזיים: סוגי העצים בחורשה, מבנה העץ ומאפייניו; סוגי פרחים בחורשה, מבנה הפרח ומאפייניו; חרקים ובעלי חיים נוספים בחורשה; יחסי הגומלין בין החי וצומח בחורשה;

הקשר שבין האדם לטבע; אימוץ חורשה; חורשה קהילתית.

סביבת הלמידה: בית החינוך, מסלול ההליכה אל החורשה, החורשה עצמה

שיקולי הדעת בבחירת הנושא

רציונל למורה ורצף הלמידה:

יחידת ההוראה מתקשרת לנושא "שומרים על העולם" הנלמד במסגרת תכנית הלימודים השנתית בשפה המתמקדת ביחסי אדם סביבה. היחידה מזמנת התנסות מעשית בחקר וטיפוח מערכת היחסים בין הלומדים לבין סביבתם: העמקת ההיכרות עם עולם הצומח והחי בחורשה באמצעות מקורות מידע עדכניים וכלי מחקר שונים; היחידה מעודדת ומקדמת פיתוח יוזמות להידוק הקשר בין הלומדים בבית החינוך לבין תושבי השכונה וטיפוח קהילה משותפת.

מטרות כלליות:

- ✓ הלומדים יכירו את מאפייני החורשה
- ✓ הלומדים יחקרו את חלקי הצמח ואברי הפרח וכן את תפקידם של הפרחים במערכת האקולוגית
- ✓ הלומדים יחקרו את סוגי העצים בחורשה, מבנה העץ ומאפייניו ואת תפקידם של העצים במערכת האקולוגית
- ✓ הלומדים יכירו מיני חרקים החיים בחורשה ואת תפקידם במערכת האקולוגית
- ✓ הלומדים ייקחו חלק פעיל בטיפוח ושימור חורשה בסביבת מגוריהם

כיצד באים לידי ביטוי עקרונות each ביחידת ההוראה?

● חינוך לערכים – e education & values

הערכים בהם עוסקת היחידה:

- ✓ שמירה על הסביבה: יחסי אדם-טבע; תרומה לעומת נזק פוטנציאלי
- ✓ שייכות: החורשה כמרחב ליוזמות חברתיות בקהילה (בית חינוך ושכונה) וטיפול תחושת שייכות
- ✓ אחריות אישית לסביבה ויוזמה

● אקדמיה - a academy

שילוב דיסציפלינות שונות בתהליך החקר:

טבע וסביבה: חקר צמחים וחרקים בחורשה

שפה: תרגול מיומנויות אורייניות באמצעות קריאה, כתיבה, איתור מידע ממקורות שונים, קריאה בשיר "חורשת האקליפטוס" והבנה, קריאת טקסט מידעי על החורשה

אומנות: הכרות והתבוננות בציורו של וינסנט ואן גוך "חורשת הזיתים"

מיומנויות לומד עדכניות: ניטור צמחים וחרקים באפליקציית "חיפושית", יצירת מצגות בפאורפוינט

כישורי חיים: הובלת יוזמה, מיומנויות של אחריות אישית, אחריות לסביבה, למידה שיתופית

קהילה - c - community ●

היחידה מעודדת פיתוח יוזמות ושותפויות בין התלמידים, בית החינוך וההורים ומקדמת את הקשר ותחושת השייכות בין חברי הקהילה הבית ספרית והשכונתית.

חדשנות ויזמות - h - high tech ●

היחידה מזמנת תהליכי הוראה למידה הערכה אקטיביים עצמאיים ושיתופיים באמצעות:

- ✓ שימוש באפליקציה של פרויקט "חיפושית" של העיר הרצליה לניטור צמחים ובעלי חיים
- ✓ איתור מידע ברשת וחקר
- ✓ יצירת תעודות זהות לצמחים בפאזור פוינט
- ✓ הצגת היצג למען הצלת החורשה
- ✓ הובלת יוזמה קהילתית לפיקניק משפחתי בחורשה

משאבי למידה

מקור/קישור	עזרים/חומרים
https://school.kotar.cet.ac.il/KotarApp/Viewer.aspx?nBookID=93264351#20.5031.6.default	טקסט "מצילים את החורשה" (עמוד 17)
https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A2%D7%A6%D7%99_%D7%96%D7%99%D7%AA_(%D7%95%D7%90%D7%9F_%D7%92%D7%95%D7%9A)	ציורו של וינסנט של ואן גוך "חורשת זיתים"
https://shironet.mako.co.il/artist?type=lyrics&lang=1&prfid=738&wrkid=1429	שירה של נעמי שמר "חורשת האקליפטוס"
https://www.youtube.com/watch?v=8_xONTntPTw	פרק בסדרה "ילדי בית העץ" - "בית העץ בסכנה"
https://sites.google.com/a/levhaemek.tzafonet.org.il/mada-1/jkeh-vmnj	מצגת: איברי הצמח, איברי הפרח
https://www.herzliya.muni.il/%D7%9E%D7%99%D7%96%D7%9D-%D7%97%D7%99%D7%A4%D7%95%D7%A9%D7%99%D7%AA	אפליקציה ייעודית iNaturalist אפליקציית "חיפושית"

תוצרי הלמידה:

- ✓ **QR** - מפה של מסלול ההליכה מבית החינוך נעמי שמר ועד לחורשת גליל ים ונקודות הציון בו: עצים/שיחים/פרחים הגדלים לאורך הדרך; התלמידים יצרו מיפוי של מסלול ההליכה בעקבות הצמחייה שבדרך ויכינו "תעודת זהות" עבור כל צמח; הברקוד לסריקה יוצב ליד שער הכניסה לבית החינוך.
- ✓ בחורשה: שילוט המסביר את חשיבות השמירה על החורשה.
- ✓ פיקניק משפחות של ילדי בית החינוך, הכולל תחנות פעילות בנושא אדם וסביבה (שימור וטיפוח החורשה).

תכנון שיעורים/מפגשי לימוד

- שיעור 1: מהי חורשה? (מפגש כפול)
- שיעור 2: מהם חלקי הצמח?
- שיעור 3: פעילות חקר בדרך לחורשה ובחורשה עצמה (מפגש כפול)
- שיעור 4: מיפוי המסלול אל החורשה - החי והצומח (מפגש כפול)
- שיעור 5: אימוץ חורשה (מפגש כפול)
- מפגש מסכם: פיקניק משפחות בחורשה. תחנות פעילות בהובלת תלמידי הכיתה שעוסקים בשימור וטיפוח החורשה בהתאם לחקר שעשו ולידע שרכשו. ניתן לבצע מפגשים אלו כמסורת של הקהילה סביב עונות השנה והחגים

◀ תכנון מפגש לימוד 1

נושא: מהי חורשה? (מפגש כפול)

משך הזמן	עקרונות מודל each	מושגים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
15 דקות	אקדמיה: ידע חדש, שילוב דיסציפלינות שונות, מיומנויות אורייניות של כתיבה	מילות תואר ואן-גוך חורשה	לאחר הכתיבה, ניתן להזמין 2-3 לתלמידים שיקריאו את התיאור שכתבו	התלמידים יתבוננו בציור "חורשת זיתים" של וינסנט ואן גוך התלמידים יתארו ויכתבו מה הם רואים בציור תוך התייחסות לאובייקטים השונים, הצבעים, טכניקת הציור התלמידים יכירו את כותרת הציור ואת שם הצייר לאחר משימת הכתיבה	פתיחה
תחנה 1+2 20-20 דקות לכל תחנה. (סה"כ 40 דקות עבור 2 הקבוצות)	אקדמיה: מושגי יסוד הקשורים בנושא הנלמד, קישור המושגים הנלמדים לחיי התלמידים, תרגול כתיבה על פי ההישגים הנדרשים	חורש חורשה יער מילות תואר	המלצה: ציור בצבעי פנדה המורה עוברת בין התלמידים	התלמידים ילמדו בשתי תחנות פעילות: תחנת פעילות ראשונה: עבודה עצמאית: ✓ יחפשו במילון את פירושי המילים: "חורש, חורשה, יער" ✓ יתארו בהתבסס על מה שלמדו, האם ביקרו פעם בחורשה/יער/חורש? ✓ יתארו בכתיבה את המקום עבור מי שמעולם לא ביקר בו תחנת פעילות שנייה: בהובלת המורה ✓ יקראו את השיר "חורשת האקליפטוס" מאת נעמי שמר ✓ יסמנו מילים שאינן מוכרות להם ויכתבו פירושי מילים ✓ ידונו על המקום, הזמן והאווירה שבשיר תחנת פעילות שלישית (בסיום שתי התחנות הראשונות): יצירה ✓ יציירו בהשראת סגנון הציור של ואן גוך את חורשת האקליפטוס משירה של נעמי שמר ויתייחסו לתיאורים בשיר	תרגול, יישום והערכה
10 דקות	מיומנויות רפלקטיביות	השראה	יש לתלות את יצירות התלמידים בכיתה	התלמידים ידונו במליאה איזה פעילות היתה הכי משמעותית עבורם ומה למדו על הנושא ועל עצמם	רפלקציה וסיכום

תכנון מפגש לימוד 2

נושא: מהם חלקי הצמח?					
משך הזמן	עקרונות מודל each	מושגים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
15 דקות	אקדמיה: ידע חדש, מושגי יסוד	צמח פרח איברים	https://sites.google.com/a/levhae-mek.tzafonet.org.il/mada-1/jkeh-vmnj	התלמידים יכירו וילמדו במליאה על חלקי הצמח	פתיחה
20 דקות	אקדמיה: זיהוי, יישום ותרגול מושגי יסוד, כתיבה חדשנות: חקר באמצעות שימוש באפליקציה לניטור צמחים שפותחה בעיר	עלי גביע עלי כותרת אבקנים עובדות, תמצית הדברים	כל תלמיד/ה מתבקשים להביא פרח הגדל בסביבה הקרובה. יש צורך בטאבלטים/טלפונים חכמים המלצה: עבודה בזוגות	התלמידים יזהו ויחקרו את הצמחים: <ul style="list-style-type: none"> ✓ זיהוי: יזהו את שם הפרח באמצעות אפליקציית הניטור ✓ מחקר מעבדה: יבצעו ניתוח של אברי הפרח בהתאם לשרטוט המופיע במצגת. ✓ כתיבה במחברת: <ul style="list-style-type: none"> • זיהוי עלי גביע, צבעם ומספרם • זיהוי עלי כותרת, צבעם ומספרם • זיהוי האבקנים של הפרח, צבעם ומספרם 	תרגול, יישום והערכה
10 דקות	אקדמיה: כתיבה תמציתית		כרטיסי "הידעת?" אלו כרטיסיות אינפורמטיביות בנושאים שונים. הכתיבה היא עובדתית ומתומצתת. מומלץ להציג לתלמידים דוגמה לכרטיסיה מסוג זה. את הכרטיסיות מומלץ לתלות על לוח במרחב הכיתה המרכז את הנושא.	התלמידים יכינו כרטיסיית "הידעת?" עם עובדה מעניינת על הפרח שחקרו	רפלקציה וסיכום

תכנון מפגש לימוד 3

נושא: פעילות חקר בדרך לחורשה ובחורשה עצמה (מפגש כפול)

* ניתן לשלב את ילדי הגן הסמוך (גן בוגר) בפעילות בחורשה (יצירת צוותי עבודה משולבים)

משך הזמן	עקרונות מודל each	מושגים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
20 דקות	קהילה: הסביבה הקרובה כחלק אינטגרלי מתהליכי ההוראה למידה חדשנות: חקר באמצעות אפליקציית ניטור ומצלמה		יש צורך בטאבלטים/ניידים חכמים מומלצת עבודה בזוגות/שלישיות בכל נקודת ציון בה הוחלט לעצור, קבוצה אחרת של תלמידים אחראית על ניטור הצומח עבור נקודה זו	בדרך לחורשה: התלמידים יתבקשו לצלם ולזהות עצים, שיחים ופרחים בדרך לחורשה באמצעות אפליקציית הניטור בהתאם להנחיות שינתנו ע"י המורה	פתיחה
25 דקות	אקדמיה: תרגול מושגי יסוד הקשורים בנושא הנלמד, ידע חדש והבניית ידע קיים חדשנות: חקר באמצעות אפליקציית ניטור ומצלמה מיומנויות של עבודה שיתופית	האבקה חרקים ממצאי חקר	יש צורך בטאבלטים/ניידים חכמים המורה מסביר/ה בקצרה את תהליך ההאבקה מומלצת עבודה בזוגות/שלשות	בחורשה: התלמידים יקשיבו להסבר על האבקה התלמידים יבחרו פרח שברצונם לחקור וישתמשו באפליקציית הניטור כדי לזהות אותו התלמידים יחפשו חרק, יצלמו אותו, יזהו אותו באמצעות אפליקציית הניטור ויחקרו אותו	תרגול, יישום והערכה
20 דקות				התלמידים ידונו במליאה במאפייני החורשה ובמצאים שאספו	רפלקציה וסיכום

תכנון מפגש לימוד 4

נושא: מיפוי המסלול אל החורשה – החי והצומח (מפגש כפול)

משך הזמן	עקרונות מודל each	מושגים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
10 דקות	מיומנויות לומד של הבעה בעל פה	תעודת זהות	דיון בהובלת המורה	התלמידים ידונו במליאה במאפיינים של תעודת זהות ויחליטו אילו פרטים יופיעו בתעודת זהות לצמח	פתיחה
30 דקות	אקדמיה: חקר, איתור מידע רלוונטי ברשת, תרגול והבניית ידע קיים מיומנויות לומד של שיתופיות	תרגול מושגי היסוד בנושא שנלמדו בשיעורים הקודמים	עבודה באותן הקבוצות שביצעו את המשימה בדרך לחורשה לכל תעודת זהות שקופית אחת	התלמידים יחפשו באמצעות "גוגל" מידע על הצמח שנטרו בדרך לחורשה התלמידים יכינו בקבוצות תעודת זהות לצמח שבחרו במצגת פאוור פוינט	תרגול, יישום והערכה
20 דקות	מיומנויות לומד של שיח ממשב, הבעה בעל פה		עידוד שיח ממשב בין התלמידים המורה תבצע המרה של המצגות לקוד QR. הצבת שילוט עם הסבר קצר על הפרויקט והקוד לסריקה בכניסה לבית החינוך.	התלמידים יציגו את תעודת הזהות לצמח שחקרו בקבוצות בפני הכיתה	רפלקציה וסיכום

תכנון מפגש לימוד 5

נושא: אימוץ חורשה (שיעור כפול)

משך הזמן	עקרונות מודל each	מושגים	תיאור הפעילות		מהלך ההוראה
			המלצה למורה	הנחיות לתלמיד	
15 דקות	אקדמיה: מיומנויות קריאה וכתובה על פי ההישגים הנדרשים	פעלים שורשים תואר הפועל	קריאת הטקסט במליאה	התלמידים יקראו קטע מתוך המאמר "מצילים את החורשה" (מתוך יחידת הלימוד "שומרים על העולם") התלמידים יסמנו את הפעלים המופיעים בטקסט התלמידים יבחרו שני פעלים מתוך הטקסט וינתחו אותם: שורש, תואר הפועל	פתיחה
זמן צפייה: 15 דקות זמן להבנת ההיצג: 40 דקות	ערכים: קידום ערכים של שמירה על הסביבה ואחריות אישית	היצג	עבודת ההיצג תתבצע בזוגות/קבוצות קטנות	התלמידים יצפו בפרק מהסדרה "ילדי בית העץ" - "בית העץ בסכנה" התלמידים יכינו בעקבות הצפייה בפרק היצג למען הצלת החורשה: (פוסטר/הצגה קצרה/קומיקס/פרסומת/שיר (ג'ינגל)); מטרת ההיצג להסביר מדוע החורשה חשובה וכדאי לשמר אותה	תרגול, יישום והערכה
15 דקות	פיתוח מיומנויות רפלקטיביות			התלמידים יכתבו רפלקציה בסיום התהליך: באיזה אופן בחרתי להציג, מדוע בחרתי בדרך זו, האם אני שבע רצון מהתוצר	רפלקציה וסיכום

תמונות מתהליך הלמידה

